די מעשה מיטן פּריצס וואָנסעס

מעשה. די מעשה האָט זיך געטראָפן אין אַ קליין אידיש שטעטל פון פוילן. זי איז פאַרשריבן געוואָרן אין אַלטן פנקס. דער פנקס איז פאַרברענט געוואָרן. פאַרפאַלן. איך בין דער לעצטער, וואָס געדענקט די דאָזיקע מעשה וואָרט ביי וואָרט, דערצייל איך זי אייך. הערט!

אין אַ קליין אידיש שטעטל האָט געלעבט אַ איד מיטן נאָמען מאָטל פּרנס. געווען איז ער פון פאַך אַ שערער, דאָס הייסט — ער האָט געצויגן זיין חיונה פון שערן גויאישע קעפּ און גאָלן גויאישע מאָרדעס.

האָט זיך געשטעלט אַ יריד. גויים פון די אַרומיקע דערפער זענען געקומען מיט כל הגוטס אין שטעטל אַריין, האָט ווער־ווער פון זיי זיך אַריינגעכאַפּט צו יונה זינגער אין שענק; און ווער־ווער צו מאָטל פּרנס, אונטערשערן די האָר, אָדער אָפּגאָלן די מאָרדע.

די קופּערנע מטבעות, וואָס מאָטל פּרנס האָט געלייזט אין אַזאַ יריד־טאָג, זענען געווען אָנגעלייגטע געסט. פאַר זיי האָט ער איינגעהאַנדלט דאָס, וואָס מען דאַרף צו פאַרשטאָפּן דעם ווייב מיט די קינדער די מיילער.

יריד־טעג זענען אָבער געווען געציילטע אין יאָר. איז מיט פּרנסה טאַקע געווען נישט פויגלדיק. און אַ כלל איז: דאָרט וואו ס׳פעלט פּרנסה — פעלט שלום־בית.

האָט טאַקע מאָטל פּרנס קיין שלום־בית נישט געהאַט. זיין ווייב, פייגעלע די רויטע, איז אים דערגאַנגען די יאָרן, אים אָפט מכבד געווען מיט פּעטש, און מאָטל, כאָטש מיט גאַנצע צוויי קעפּ העכער פון איר, האָט אַלצדינג אַראָפּגעשלונגען, ווייל ער איז בטבע געווען אַ שטילער מענטש, „לאָז־מיך־צורו־וואָס־האָסטו־צו־מיר" איד, מיט פּייכטע, איבערגעשראָקענע אויגן.

האָט טאַקע אונזער מאָטל געליטן ס׳גיהנום און געשוויגן גלייך ער וואָלט טאַקע געווען אויף אַן אמתן שולדיק און אַליין מיט די אייגענע הענט אָנגעכאַפּט די פּרנסה ביים טשיפּיק און זי אַרויסגעוואָרפן פון דער שטוב.

די איינציקע נקמה וואָס ער האָט געהאַט, איז געווען בשעת זיין ווייב איז געגאַנגען צו קינד. די קולות און די געוואַלדן אירע, וואָס האָבן דערגרייכט

דעם זיבעטן הימל, זענען פאַר אים געווען זיסער און באַטעמטער פונם רבינס זמר.

דער דלות איז נאָך קיינמאָל נישט געפאָרן צום רבין בעטן דעם שליסל צו קינדער־האָבן. אפשר דערפאַר, ווייל ער האָט נישט אויף קיין הוצאות צופאָרן און האָט נישט צו געבן קיין פדיון. האָט אים דער אויבערשטער פאַרשפאָרט די דאָזיקע טירחה.

און פייגעלע די רויטע האָט אָפט געקינדלט, און דער שלים־מזל האָט אָפט געפילט דעם זיסן טעם פון נקמה.

און די יאָרן זענען זיך געגאַנגען. אפשר טאַקע געלאָפן און אפשר, ווי ס׳שרייבן די שרייבער אין די מעשה־ביכלעך, זענען זיי געפלויגן.

און מאָטל פרנס האָט זיך געעלטערט מיט זיין פלוניתטע. פייגעלע און זיין הויז־געזינד האָט זיך געמערט, מיט יעדן יאָר אַ נייעם פיקער, אַ נייע הוצאה.

מאַכט זיך אָבער אַ מעשה:

איבערן שטעטל און די אַרומיקע דערפער האָט געוועלטיקט אַ פריץ, אַ רשע־מרושע, אַ כלב מיט פוילישע וואָנסעס. די פויערים זיינע פלעגט ער שמייסן ביז בלוט פאַר דער קלענסטער קלייניקייט, און די אידן האָט ער סתם פיינט געהאַט מיט אַ פאַרביסענער שנאה.

דער דאָזיקער פריץ איז געווען אַן אלמן. אויפן אויער האָט מען זיך דערציילט, אַז ער האָט דאָס אָפגעסמט דאָס ווייב, די קראַנקע פרומע פריצה, ווייל ער האָט נישט געקאָנט פאַרטראָגן דעם ווײרוך, מיט וועלכן זי האָט אָנגעפילט אַלע חדרים, די איקאָנעס וואָס זי האָט אַוועקגעשטעלט אין אַלע ווינקלען, און די אָפטע תעניתים, וואָס זי האָט געפאַסט, און די מאָגערקייט אירע אַדאַנק די דאָזיקע תעניתים.

— איך דאַרף האָבן אַ ווייב אין בעט, — זאָל ער האָבן אַמאָל געזאָגט צו זיינע פריינט. — ווער קאָן דאָס אַ לעבן לאַנג שלאָפן מיט אַ תפילה!

אָבער „די תפילה פון הויט און ביין", די פריצה הייסט עס, האָט ווייטער געטאָן דאָס איריקע: געצונדן ליכט און קאָשטשאָל, געפאַסט תעניתים און געוואָרן מאָגערער פון טאָג צו טאָג — אַ שאָטן מיט אַ גאָלדן צלמל צווישן די דאַרע בריסטן האָט זיך אַרומגעדרייט איבערן פאַלאַץ, געפּרעפּלט תפילות און געהערט דעם פריצס יצר־הרע ווי דעם קאָטער.

דעם פריצס יצר־הרע, אַ פיפיקער יונג, האָט זיך אָבער געגעבן אַן עצה.

מיט פאַרדרייטע וועגן און שטעגן האָט ער געפירט זיין באַלעבאָס, דעם פריץ הייסט עס, צו אַ שפרודלענדיקן קוואַל אין סאַמע ווילדן וואַלד, און ביי דעם דאָזיקן קוואַל האָט דער פריץ געטראָפן די שיינע מאַגדאַ וואַלצינסקי, אַ פריצה פון אַ שכנותדיקן מאַיאָנטעק, וואָס האָט גראָד געמאַכט אַ שפּאַציר איינע אַליין.

שיין איז זי געווען און יצר־הרעדיק ווי מאַריאַ מאַגדאַלענאַ, איידער זי האָט תשובה געטאָן. און אַז אונזער פריץ האָט זי דערזען, איז ער געוואָרן אויסער זיך, און אַז ער האָט געמאַכט דעם פאַרגלייך צווישן איר און זיין „תפילה" מיטן פאַרמעטענעם פנים, האָט ער איינגעזען ס׳אַראַ נאַר ער איז, און דאָס ערשטע און איינציקע מאָל אין זיין לעבן האָט ער זיך אַליין אויף אַ קול אָנגערופן „אַלטער אייזל".

נאָך דעם באַגעגעניש איז געקומען אַ צווייטס, אַ דריטס, אַלץ בסוד אין וואַלד ביים קוואַל, די „תפילה" זאָל נישט וויסן.

און די „תפילה" האָט טאַקע נישט געוואוסט. ווי אַ מאָנאַשקע האָט זי געוואַנדלט צווישן אירע איקאָנעס. ביים שיין פון די קאַנעצלעך, וואָס האָבן געברענט טאָג און נאַכט פאַר די הייליקע בילדער, האָט זי אַליין אויסגעזען ווי אַ גייענדיקע איקאָנע.

און דאָרטן אין וואַלד האָבן דערוויל די פייגל געזונגען, דיביימער גערוישט, און דער ווינט, מעשה־שייגעץ, האָט אָפגעטאָן פאַרשיידענע שפּיצלעך, איבערגעשראָקן די האָזן און די פוקסן:

— דער פריץ גייט!

און דער פריץ איז טאַקע געגאַנגען. אָבער אָן זיינע הינט און אָן דער ביקס, ווי תמיד. אַ צערודערטער האָט ער געוואַרט אויף דער שיינער מאַריאַ מאַגדאַלענאַ, וואָס האָט אים ווי אַלע מאָל געלאָזט וואַרטן אַ שפּאָר ביסל צייט ביז זי האָט זיך אַנטפּלעקט פון צווישן די ביימער מיט אַ געלעכטערל, וואָס האָט געהאַט אַלע טעמים.

און דאָרטן אין וואַלד ביים קוואַל, וואו זיי פלעגן זיך טרעפן, איז אין אַ שיינעם טאָג געבוירן געוואָרן דער פּלאַן צו שיקן די „תפילה" אין הימל אַריין, זי זאָל אויסבעטן ביי אַלע הייליקע אַלדאָס גוטס פאַר דער יונגער פריצהלע און דעם אַלטן יצר־הרעניק, דעם פריץ מיט די פוילישע וואָנסעס.

אַזוי האָבן געשמועסט די פויערים אין שענק, שטיל אויפן אויער, קיינער

זאָל נישט הערן, און עס ווייטער דערציילן, ווייל זייער פּחד פאַרן פריץ איז געווען זייער גרויס.

והראיה: אין אַ ביינאַכט, נאָכדעם וואָס די פּריצה האָט געקניט פאַר יעדער איקאָנע באַזונדער און פרום אָפּגעזאָגט אירע תּפילות, האָט זי זיך געלייגט שלאָפן און איז מער נישט אויפגעשטאַנען.

אפשר האָט ער זי אָפּגעסמט, און אפשר סתם אַזוי דערוואָרגן — אַ קשיא אויף אַ מעשה! גענוי האָט מען נישט געוואוסט. מען האָט נאָר געוואוסט, אַז די „תּפילה" איז געווען אַ שטיין אין וועג פאַרן פריץ מיט די וואָנסעס און דער פּריצהלע, וואָס איז, אגב, געווען אַן אלמנה.

די לוויה פון דער „תּפילה" איז געווען אַ גאָר פריילעכע. דריי גלחים האָבן געפּרעפּלט פאַר איר נשמה. פּויערטעס האָבן געטראָגן הייליקע בילדער, און דער פריץ איז געגאַנגען מיט אַן אַראָפּגעלאָזטן קאָפּ, ווי אַן אמתער אָבל.

נאָר תּיכף נאָך איר טויט, האָט דער פריץ געהייסן עפענען אַלע פענסטער, אַרויסגעטריבן דעם ווייַרוך פון אַלע חדרים, אים נאָכגעשיקט דער פרומער פּריצה אין גן־עדן, כּדי זי און אַלע אירע הייליקע, מיט וועלכע זי איז נאָכן טויט מסתּמא קנעפּל־שבקנעפּל, זאָלן זיך מחיה זיין.

אין דריי וואָכן, טאַקע נישט מער ווי דריי וואָכן נאָכן טויט פון דער פּריצה, האָט דער פריץ געמאַכט אַ מאָלצייט לכבוד דער יונגער פּריצהלע. דאָרטן ביים מאָלצייט וועט ער פאַר אַלע פאַרבעטענע געסט, די פּריצים פון די אַרומיקע מאַיאָנטקעס, דערקלערן, אַז זי, די יונגע פּריצהלע, איז זיין כּלה און אַז אין גיכן, ווען ס'וועט זיך פּאַסן פאַר גאָט און פאַר לייט, וועט זיין די חתונה.

די סעודה האָט געדאַרפט זיין אין אַ זונטיק־אָוונט. די משרתים האָבן יענעם זונטיק קוים געקענט כאַפּן דעם אָטעם, אַזויפיל איז געווען צו טאָן אויף צוצוגרייטן דעם קעניגלעכן מאָלצייט.

אין דעם אייגענעם זונטיק, אַרום צען אַזייגער אינדערפרי, האָט דער פריץ באַפוילן מען זאָל צו אים ברענגען דעם שערער מאָטל פרנס מיט אַלע זיינע מכשירים. מאָטל פרנס האָט געהאַט אַ שם, די מלאכה האָט ער געלערנט אין אַ גרויסער שטאָט. ער האָט „גאָלדענע הענט", — האָט מען אויף אים געזאָגט אין שטעטל, — און מיט די „גאָלדענע הענט" האָט ער, ווי מיר ווייסן, פאַרדינט אַמאָל אין אַ יובל עטלעכע קופּערנע דרייערס.

פאַרוואָס דער פריץ האָט דעם דאָזיקן זונטיק זיך נישט געלאָזט פריזירן

פון זיין קאַמער־דינער, ווי תּמיד, נאָר געשיקט רופן מאָטל פרנס, בלייבט אַ שאלה.

אפשר דערפאַר, ווייל ער איז געווען אין דעם טאָג מאָדנע אויפגעלייגט און גוט צו אַלע זיינע דינער, האָט ער געוואָלט, אַז דער אָרעמער אידישער שערער זאָל אויך עפּעס געניסן, הנאה האָבן פון דעם גליקלעכן טאָג, וואָרעם היינט וועט דער בלאָנדער יצר־הרע פונם וואַלד ווערן זיין כּלה פאַר גאָט און פאַר לייטן.

און אפשר איז דאָס געווען סתם אַזוי איינער פון זיינע פּריצישע קאַפּריזן.

אַזוי צי אַזוי, ווען דער שטאַפּעט איז אַריינגעקומען צו מאָטל פרנס דעם שערער אין שטוב, האָט זיין ווייב פייגעלע די רויטע אים געהאַלטן גראָד אין מכבד זיין מיט אַ געדיכטער פּאָרציע קללות. איינע פון יענע געדיכטע פּאָרציעס, וואָס קומען איבער אים יעדן זונטיק. ווייל פייגעלע, דאַרפט איר וויסן זיין, האָט שבת נישט געשאָלטן. שבת איז זי געווען פרום און גאָטספאָרכטיק און געלייענט דעם טייטש־חומש ווי אַלע כּשרע אידישע ווייבער פונם שטעטל.

דערפאַר טאַקע פלעגן די זונטיקדיקע קללות און שטעכווערטלעך זיין באַזונדערס שאַרפע און געפעפערטע, און דער אָרעמער מאָטל, ווען ער וואָלט געקאָנט, וואָלט ער אַנטלאָפן וואו דער שוואַרצער פעפער וואַקסט.

דער שליח פונם פריץ איז דאָס מאָל געקומען ווי אַן אמתער דערלייזער. מאָטל האָט אויף גיך צונויפגעפּאַקט זיינע מכשירים און מיט „אַ גוטן טאָג, פייגעלע", האָט ער גענומען שפּרייזן מיט זיינע לאַנגע פיס גיך־גיך, אַז דעם פּריצס שליח האָט קוים געקאָנט כאַפּן דעם אָטעם.

אָבער ווען מאָטל האָט זיך דערנענטערט צום שלאָסבאַרג, וואו ס'איז געשטאַנען דעם פּריצס פּאַלאַץ, איז אים געוואָרן קאַלעמוטנע אויפן האַרצן. אָט־אָט וועט ער שטיין פאַרן שטרענגן פריץ מיט די בייזע וואָנסעס. אָט... אָט... ווען ער וואָלט געקאָנט, וואָלט ער תּיכף צוריק געלאָפן אין גיהנום, אַריין, דאָס הייסט צו זיין ווייב פייגעלע דער רויטער.

ס'איז אָבער שוין געווען פאַרפאַלן. די איבערגעשראָקענע אויגן פונם שערער מאָטל פרנס זענען געוואָרן נאָך איבערגעשראָקענער.

דער פריץ, ווי געזאָגט, איז יענעם זונטיק געווען פול מיט לייטזעליקייט צו אַלץ און צו אַלעמען. דעם גאַנצן פרימאָרגן איז ער אַרומגעגאַנגען איבער די געראַמע סאַליעס פון זיין פּאַלאַץ, זיך צוגעהערט צום געזאַנג פון די

קאַנאַריקעס אין די שטייגן, גוטברודעריש אַ קלאַפּ געטאָן דעם אַלטן גאָרטן־היטער אַנדזשיי אין פּלייצע, זיך נאָכגעפרעגט ביים פערד־קנעכט אַנטאָן, ווען ער רעכנט חתונה האָבן מיט דער גראָבער מאַריאַשאַ, און אַזוי, אַ צופרידענער מיט זיך און מיט אַלעמען, אַ גלעט געטאָן די לאַנגע פּריצישע וואָנסעס.

מאָטלס האַרץ האָט געקלאַפּט ווי אַ משוגע־געוואָרן זייגערל. אָט שטייט ער פאַרן פּריץ. דעם פּריצס שטערן איז היינט געלייטערט, אָן אַ סימן פון אַ וואָלקן. „דזין דאָברע, מאָטל!" — ענטפערט ער אים אויף מאָטלס שטאַמלענדיקער באַגריסונג. נאָר די וואָנסעס, די אַראָפּהענגענדיקע פּוילישע וואָנסעס, זענען בייז און דראָענדיק ווי תמיד.

מאָטל פרנס האָט תפילה געטאָן שטילערהייט ביי זיך אין האַרצן:

— רבונו של עולם, טאַטע זיסער אין הימל, מאַך, אַז די אַרבעט זאָל מיר געלינגען. אַז דער פּריץ זאָל זיין צופרידן מיט מיין אַרבעט. אוי, גאָטעניו, באַוויז אַ נס, אַז אַלץ זאָל צוגיין גלאַטיק, און איך זאָל נאָך דערלעבן צו זען מיין ווייב מיט מיינע קינדער!

אַזוי האָט דער אָרעמער מאָטל תפילה געטאָן ביי זיך אין האַרצן. און גאָט האָט דערהערט זיין תפילה און אַלץ איז אָפּגעגאַנגען גלאַטיק. דער פּריץ איז געווען אַ מפונק, ווי אַלע פּריצים. ער האָט אַ קוק געטאָן אין שפּיגל און אַ זאָג געטאָן:

— דאָבזשי, מאָטל!

דעם אָרעמען מאָטל איז אַראָפּ אַ שטיין פונם האַרצן. דער פּריץ איז צופרידן פון זיין אַרבעט. דער פּאַריק אויפן פּריצס קאָפּ ליגט ווי אַ חידוש. מאָטלס „גאָלדענע הענט" האָבן פאַרשעמט די אַרבעט פונם גענייטן קאַמער־דינער.

ס'איז אָבער פאָרט באַשערט געווען אַן אומגליק.

דער פּריץ, וואָס איז געשטאַנען פאַרן שפּיגל, האָט מיטאַמאָל אַ זאָג געטאָן צום שערער:

— דוכט זיך מיר, מאָטל, אַז די לינקע וואָנסע מיינע איז אַ טראָפּעלע לענגער פון דער רעכטער.

און וואָס מער דעם פּריץ האָט זיך געדאַכט, אַלץ־מער זיכערער איז ער געוואָרן, אַז די לינקע וואָנסע איז טאַקע אַביסל לענגער פון דער רעכטער. ער האָט אַ זאָג געטאָן:

— מען דאַרף די לינקע וואָנסע אַביסל אונטערשערן, זי אויסגלייכן מיט דער רעכטער.

מאָטל פרנס, וואָס האָט שוין געוואָלט צונויפפּאַקן זיינע מכשירים, האָט אַ ציטער־געטאָן. זיך צורירן צום פּריצס וואָנסעס, צו די בייזע פּוילישע וואָנסעס, איז בפירוש אַ נסיון. פאַר שרעק האָט אים אָפּגענומען ס'לשון. און דאָס וואָס ער האָט געוואָלט זאָגן, האָט ער נישט געזאָגט. נעמלעך, אַז די לינקע וואָנסע איז גלייך מיט דער רעכטער, אַז דעם פּריץ דאַכט זיך נאָר אויס און אַז...

ווי אין אַ הינערפלעט האָט ער גענומען דאָס שערל אין האַנט אַריין, זיין האַרץ האָט אויף אַ רגע פאַרגעסן תפילה צו טאָן צו דעם וואָס לעבט אייביק. אין זיין דמיון איז אויסגעוואַקסן מיטאַמאָל זיין קליינע רויט־האָריקע פלוניתטע פייגעלע, און זי האָט אַ געשריי געטאָן:

— ניטע, מאָטל!

מאָטלס האַנט האָט אַ ציטער געטאָן. אַ שטיק פּריצישע וואָנסע איז געלעגן אויף דער ערד. אַנגסטן האָבן אים באַשלאָגן.

דער פּריץ איז אויפגעשפּרונגען פון זיין שטול. זיין שטערן האָט זיך פאַרוואָלקנט, די אויגן האָבן געשפּריצט פייער. די רעכטע וואָנסע איז אַראָפּגעהאַנגען פּריציש ווי תמיד, און די לינקע... יעזוס מאַריאַ! יעזוס מאַריאַ! און גראָד היינט, ווען ס'דאַרף זיין דאָס מאָלצייט. גראָד היינט, ווען ער האָט פאַרבעטן אַלע פּריצים פון די אַרומיקע מאַיאָנטקעס. גראָד היינט, ווען ער דאַרף פאַר אַלעמען דערקלערן, אַז דער „בלאָנדער יצר־הרע פונם וואַלד" איז זיין כלה.

דער פּריץ האָט אַ קוק געטאָן אויף דעם שטיק וואָנסע, וואָס האָט זיך געוואַלגערט אויף דער ערד, אַ קוק געטאָן אויף מאָטל שערער, וואָס איז געשטאַנען מיט אַן אָפן מויל און מיט ציטערנדיקע קניעס.

מיטאַמאָל האָט ער אַ געשריי געטאָן:

— יאַן! סטעפאַן!

צוויי געזונטע דינערס זענען אַריינגעקומען, שטיין־געבליבן ביי דער טיר און געוואַרט אויפן פּריצס באַפעל.

— נעמט אָט דעם דאָזיקן זשידלאַק און ציילט אים אָפּ הונדערט און פופציק שמיץ, אָן רחמנות!

די צוויי דינערס, יאַן און סטעפאַן, האָבן אַ נעם געטאָן דעם צע־

טומלטן מאָטל פּרנס, איינער בײַם קאָפּ, דער צווייטער בײַ די פֿיס, און אים אַראָפּגעטראָגן אין הויף. דאָרטן אין הויף האָט מען דעם אָרעמען שערער אַראָפּגעלאָזט די תּחתּונים, און די צוויי מחבּלים יאַן און סטעפּאַן האָבן זיך גענומען צײַלן די שמיץ.

בײַ די ערשטע צוואַנציק שמיץ האָט מאָטל שערער געשריגן ווי נישט מיט זײַן קול, און ווען ס׳האָט געהאַלטן בײַ דרײַסיק, איז ער שוין געלעגן באַוואוסטלאָז.

דער פּריץ איז געשטאַנען בײַם פֿענסטער מיט איין קורצער און איין לאַנגער וואָנסע און קאָמאַנדעוועט:

— אָפּגיסן מיט קאַלט וואַסער און ווײַטער שמײַסן!

קוים אַ לעבעדיקן האָט מען אַהיים געטראָגן דעם שערער מאָטל פּרנס. ער האָט גערעדט פֿון היץ, זיך אויסגעטענהט מיט זײַנע זיידעס פֿון יענער וועלט:

— שלום עליכם, זיידעס! וואָס מיינט איר, מען וועט מיך אַרײַנלאָזן אין גן־עדן? אויב נישט, דאַרף מען זען געבן כּאַבאַר. נאָך דעם פּריצס שמיץ האָב איך שוין נישט כּוחות פֿאַרן גיהנום!

שפּעטער האָט מען אים אַוועקגענומען אין הקדש אַרײַן, און דאָרטן איז ער געשטאָרבן אַרום צען אַזייגער אויפֿדערנאַכט.

אַ שוואַכער ייִד געווען אָט דער מאָטל פּרנס. נישט קיין כּוח געהאַט איבערצוטראָגן די הונדערט פֿופֿציק שמיץ.

ווען מען האָט געבראַכט צו מאָטלס ווײַב, פֿייגעלע דער רויטער, די טרויעריקע בשׂורה, אַז איר מאָטל איז שוין זײַנס איבערגעקומען, און ווען פֿייגעלע די רויטע האָט אַ קוק געטאָן אויף די יתומים, וואָס זענען איבער־געבליבן אָן אַ טאַטן און אָן אַ שפּײַזער, איז זי אַ רגע געבליבן אַ געפּלעפּטע. אָבער נאָר אַ רגע. דערנאָך האָט זיך אַרויסגעריסן פֿון איר האַרץ אַ קללה:

— צוליב אַ שטיקל וואָנסע נעמט מען און מען דערהרגעט אַ טאַטן פֿון קינדער! אַז די וואָנסעס זאָלן אים וואַקסן און וואַקסן און נישט אויפֿהערן צו וואַקסן, טאַטע־פֿאָטער אין הימל!

פֿאַראַן קללות, וואָס פֿאַלן אויפֿן ווינט. פֿאַראַן קללות וואָס פֿאַלן אין וואַסער און פֿאַראַן קללות, וואָס ווערן מקוים.

און פֿייגעלעס קללה איז מקוים געוואָרן. —

גראָד איז דער פּריץ געזעסן אויבן־אָן בײַם טיש. דער בלאָנדער יצר־